

Stand van zaken GALA/Brede SPUK

Inleiding

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een akkoord tussen de rijksoverheid, gemeenten en zorgverzekeraars. Het GALA richt zich op het versterken van preventief gezondheidsbeleid en duurzame implementatie. Het is gekoppeld aan een Brede SPUK (specifieke uitkering) voor lokale aanpak op het gebied van gezondheid, sport, beweging en sociale basis. De Brede SPUK omvat 15 onderdelen, waaronder 5 ketenaanpakken, die bijdragen aan het hoofddoel: een gezonde generatie in 2040. De 5 ketenaanpakken zijn: Valpreventie bij ouderen, Welzijn op recept, Kansrijke Start, Aanpak overgewicht kinderen en Gecombineerde leefstijlinterventie bij overgewicht en obesitas van volwassenen.

Als gemeente hebben we op alle onderdelen middelen aangevraagd. Om aanspraak te maken op de middelen is er een plan van aanpak vastgesteld op 5 september 2023. In deze bijlage beschrijven we beknopt de voortgang van het plan van aanpak GALA.

Stand van zaken

Op basis van de 15 onderdelen (thema's) van GALA geven wij een stand van zaken. In onderstaand schema geven we weer of het in het plan van aanpak gaat om een continuering of intensivering van activiteiten. Daarnaast is te zien of het gaat om (landelijke) ketenaanpak. Ook geven we weer hoe het staat met de voortgang:

In uitvoering

Gaat starten of is gestart

Nog niet gestart

Onderdeel	Plan van aanpak	Ketenaanpak	Voortgang
1- Lokaal sportakkoord	Continuering	Nee	
2- Brede Regeling Combinatiefuncties	Continuering	Nee	
3- Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Continuering	Nee	
4- Kansrijke Start	Intensivering	Ja	
5- Mentale Gezondheid	Continuering	Nee	
6- Aanpak overgewicht en obesitas – Kind naar Gezond Gewicht	Intensivering	Ja/Ja	
7- Valpreventie	Intensivering	Ja	
8- Leefomgeving	Continuering	Nee	
9- OKO ¹ en vroegsignalering alcoholproblematiek	Intensivering	Nee	
10- Wijkaanpak sociale basis	Continuering	Nee	
11- Mantelzorg	Continuering*	Nee	
12- Eén tegen Eenzaamheid	Intensivering**	Nee	

¹ OKO: Opgroeien in een Kansrijke Omgeving

13- Welzijn op Recept	Intensivering	Ja	
14- Versterking kennis- en adviesfunctie GGD-en	Continuering	Nee	
15- Coördinatiekosten regionale aanpak preventie	Intensivering	Nee	

*Voor Mantelzorgondersteuning is in het plan van aanpak geen intensivering opgenomen. De gemeenteraad vraagt middels een aangenomen motie echter wel om een intensivering op dit thema.

**Voor Een tegen Eenzaamheid is in het plan van aanpak een intensivering opgenomen door onder andere de lokale coalitie te versterken. Op advies van het ministerie van VWS zullen we dit thema echter zoveel mogelijk integreren en implementeren in bestaand beleid.

Samenvatting

In deze samenvatting geven we een beknopte stand van zaken wat betreft de ketenaanpakken en de thema's waarop een belangrijke intensivering ingezet wordt.

Kansrijke Start (ketenaanpak en intensivering)
Plan van aanpak: Continueren en intensiveren van lokale ketenaanpak gericht op de eerste 1.000 dagen van kwetsbare kinderen.
Voortgang: Regionale coördinatie van de implementatie van deze ketenaanpak is belegd bij de GGD. Dit wordt gefinancierd uit SPUK IZA. Een lokale coalitie is gestart met vertegenwoordiging van diverse partijen en kortere lijnen voor betere samenwerking tussen sociaal en medisch domein. De programma's "nu niet zwanger" en "stevig ouderschap" draaien met succes. Naar verwachting wordt in Q2 van 2025 gestart met de regionale thematafel voor de ketenaanpak Kansrijke start.

Aanpak Overgewicht en Obesitas (ketenaanpak en intensivering)
Plan van aanpak: Continueren door met maatschappelijke partners gezondheid in de breedte aan te pakken. Hierin nemen we het gezin, de leefomgeving en bredere problematiek mee. Intensiveren met de inzet van een lokale ketenaanpak Gecombineerde Leefstijlinterventie en daarmee aan te sluiten op landelijke en regionale afspraken hierover. We sluiten eveneens aan bij de landelijke ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas (KnGG).
Voortgang: Regionale coördinatie van de implementatie van deze ketenaanpak is belegd bij de GGD. Dit wordt gefinancierd uit SPUK IZA. Voor de lokale aanpak zijn we voor een groot deel afhankelijk van de aan te wijzen centrale zorgverlener, omdat deze een onmisbare sleutelfiguur is. Wel is er gestart met diverse Gecombineerde Leefstijl Interventies, oftewel GLI's (in de vorm van een pilot), zowel voor volwassenen als kinderen. Naar verwachting wordt in Q2 van 2025 gestart met de regionale thematafels voor de ketenaanpakken Kind naar gezond gewicht en GLI volwassenen. Stichtse Vecht zet al meer dan 10 jaar JOGG in om een gezonde leefstijl (in de breedte) te bevorderen onder jeugd en hiermee eveneens overgewicht te voorkomen. De ketenaanpak Kind naar een Gezond Gewicht richt zich op kinderen waarbij al sprake is van overgewicht en obesitas. De JOGG regisseur is onderdeel van de ketenaanpak.

Valpreventie (ketenaanpak en intensivering)
Plan van aanpak: Continueren en intensiveren van de ketenaanpak valpreventie voor inwoners van 65+
Voortgang: Regionale coördinatie van de implementatie van deze ketenaanpak is belegd bij de GGD en in Q4 2024 opgestart. Dit wordt gefinancierd uit SPUK IZA. MOMenz werkt als lokale

projectleider voor de ketenaanpak valpreventie “Blijf gaan en staan” en coördineert het aanbod van valpreventieve interventies (informatiebijeenkomst, balanscursus en Fit&Vitaal) in samenwerking met de eerstelijns². In 2024 zijn er twee instroommomenten voor inwoners geweest en in januari 2025 start een nieuwe reeks. Er is een communicatieplan opgesteld. Daarnaast heeft de GGD de pilot valpreventie geëvalueerd. De uitkomsten hiervan zijn in september opgeleverd en aan de hand hiervan wordt de ketenaanpak doorontwikkeld.

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving & Vroegsignalering Alcoholproblematiek (ketenaanpak en intensivering)

Plan van aanpak:

Continueren door het bieden van laagdrempelige hulp en voorlichting. Intensiveren door aan te sluiten bij de landelijke aanpak Opgroeien in een Kansrijke omgeving (OKO).

Voortgang:

De overeenkomst met het Trimbos Instituut voor ondersteuning bij de implementatie van OKO in Stichtse Vecht is ondertekend. De startbijeenkomst was in juli 2024. In oktober 2024 heeft de Kick-Off en dialoogsessie plaatsgevonden waarna de werkgroep samen met andere netwerkpartners aan de slag gaat met deze preventiemethode.

Mantelzorg (intensivering)

Plan van aanpak:

In het plan van aanpak staat dat we de inzet van mantelzorgondersteuning continueren. Zowel in het landelijke GALA en IZA wordt aan gemeenten gevraagd de mantelzorgondersteuning stevig neer te zetten. In een motie vraagt de gemeenteraad eveneens om intensivering van mantelzorgondersteuning.

Voortgang:

Op dit moment voeren we een behoefteonderzoek mantelzorgondersteuning uit, waaronder het inwonerpanel in Q4 2024. De motie van 7 november 2023 wordt hierin meegenomen. Daarnaast komt het thema vanuit de kernfoto's naar voren. Op basis van de verzamelde informatie en data gaan we begin 2025 aan de slag met een plan rondom mantelzorg.

Welzijn op Recept (ketenaanpak en intensivering)

Plan van aanpak:

Intensiveren door de ketenaanpak Welzijn op Recept, die in de vorm van een pilot is gestart binnen onze gemeente, uit te breiden en te versterken.

Voortgang:

MOmenz werkt Welzijn op Recept uit in een ketenaanpak. Deze is gericht op samenwerking met de eerstelijns, met TIM SV (voor de WMO) en het voorveld. We gebruiken Welzijn op Recept als methodiek om vragen in het gehele voorveld op te

² Meer informatie over “Blijf gaan en staan”: <https://momenz.nl/blijfgaanenstaan/>

pakken. In 2024 is WOR geïntensiveerd op de locaties waar dit al werd ingezet. In Q4 is een start gemaakt met het uitrollen van WOR naar alle kernen. Daarnaast is een afwegingskader ontwikkeld voor welke vragen in het voorveld opgepakt kunnen worden en welke door TIM SV en/of de eerstelijnszorg. Vanaf oktober zijn er verschillende startbijeenkomsten bij de eerstelijnspraktijken en TIM SV geweest. Er vindt nu ook wekelijks overleg plaats rondom WOR.

Conclusie:

Vrijwel alle onderdelen uit het plan van aanpak GALA zijn gestart of (al langer) in uitvoering. We zetten in op zowel het continueren en intensiveren van bestaande programma's en op het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Er zijn specifieke acties en samenwerkingen gestart voor een betere gezondheid, een kansrijke start voor kinderen en het verminderen van gezondheidsachterstanden. Met name lokaal zijn we goed op weg met de uitvoering van het plan van aanpak GALA. Daar waar nog verbetering nodig is, gaat het vooral om (keten)aanpakken waarbij we mede afhankelijk zijn van regionale en zelfs landelijke ontwikkelingen.

In de komende 2,5 jaar (2024-2026) wordt voor elk van de 5 ketenaanpakken gekeken hoe deze, volgens de gegeven randvoorwaarden en criteria, efficiënt en kwalitatief goed kunnen worden vormgegeven in de Utrecht West gemeenten. Op dit moment wordt landelijk nog gewerkt aan kaders/financiën van enkele ketenaanpakken, dat maakt het niet haalbaar om regionaal per 2025 in elke gemeente alle vijf de ketenaanpakken te hebben staan (initiële opdracht binnen IZA). Daarom werkt de regionale coördinator trapsgewijs om de ketenaanpakken regionaal te implementeren. Halverwege 2025 is de verwachting dat de focus van de ketenaanpakken WOR en Valpreventie verschuift naar de andere aanpakken. Als gemeente in de regio Utrecht West nemen we deel aan diverse overleggen om hier een bijdrage aan te leveren.